

**FINANS
DANMARK**

De danske banker er robuste og har stor modstandskraft

Bankerne står i dag i en stærk position til at understøtte den danske økonomi. De danske banker er således godt rustet til at understøtte sunde virksomheder og privatkunder med kreditter igennem den kommende tid med samfundsøkonomiske udfordringer.

Den stærke position hos bankerne skyldes blandt andet opbygningen af det kraftige bolværk i form af en betydelig forøgelse af kapitalniveauerne efter finanskrisen. Det har medført, at bankerne igennem de seneste år med coronasmitte og senest energikrisen løfter en væsentlig samfundsopgave ved at understøtte de sunde virksomheder og privatkunder, der oplever finansielle og økonomiske problemer.

Bankerne har også et betydeligt indlånsoverskud samtidig med, at bankernes likviditetsberedskab, opgjort ved det såkaldte LCR-krav, viser en betydelig stabilitet og dermed modstandskraft. De danske banker havde således et godt udgangspunkt for den markedsuro, der er observeret gennem 2022 som følge af den stigende inflation og renter.

De seneste regnskaber for 1.-3. kvartal 2022 for SIFI-koncernerne viser et markant fald i overskuddet. Resultatet efter skat er på ca. 16,8 mia. kr. mod ca. 22,6 mia. kr. i samme periode sidste år, når der korrigeres for den ekstraordinære omkostning i Danske Bank på 14 mia. kr. vedrørende hvidvasksagen. Faldet i overskuddet skyldes, at uroen på de finansielle markeder i 2022 også har ramt banksektoren med markant lavere kursgevinster på obligationsbeholdningerne. Resultatet er således ikke påvirket af de fortsat meget lave nedskrivninger på udlån, som også skal ses i lyset af, at de største bank- og realkreditinstitutter allerede har indregnet over 13 mia. kr. i nedskrivninger baseret på ledelsesmæssige skøn til forventede fremtidige tab på udlån.

Den danske bank- og realkreditsektor kan absorbere væsentlige tab på udlån. Første bolværk mod tab er en grundlæggende stærk basisindtjening. Dernæst dækkes tab af kapitalen. Vores beregning viser, at SIFI-koncernerne i løbet af en treårig lavkonjunktur kan absorbere tab på udlån for ansået 355 mia. kroner uden at komme i konflikt med det såkaldte solvenskrav på 8 pct. af de risikovægtede eksponeringer. Det betyder, at den danske bank- og realkreditsektor er så robust, at familier og virksomheder med en sund økonomi, men med midlertidige økonomiske vanskeligheder, kan hjælpes igennem en krisetid.

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-
v1

Bankerne har et stærkt bolværk mod økonomiske kriser

Bankerne har et stærkt økonomisk fundament, hvilket betyder, at den finansielle sektor kan løfte den væsentlige samfundsopgave med at understøtte de virksomheder og privatkunder, der kan komme i udfordringer som følge af den økonomiske usikkerhed og høje inflation.

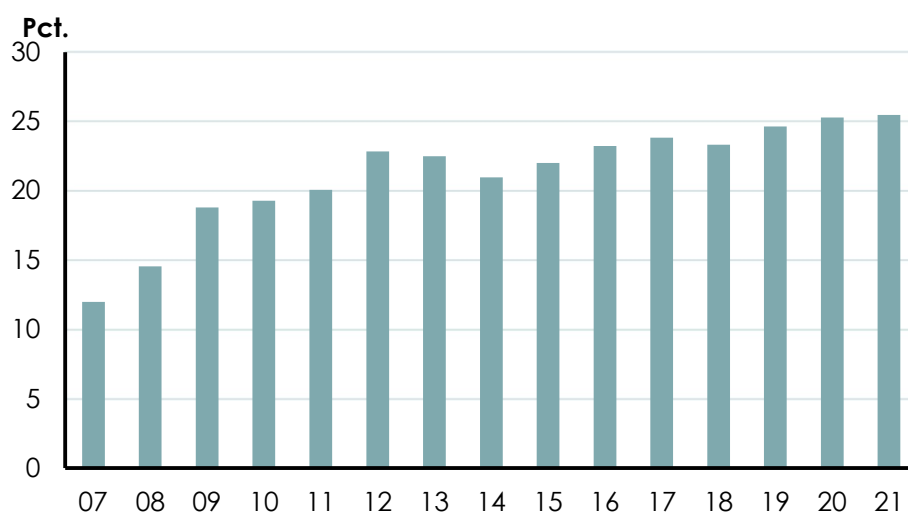
Samfundsøkonomien er i dag præget af betydelig usikkerhed som følge af den geopolitiske ustabilitet samt den høje inflation og dertil hørende stramning af pengepolitikken. I de følgende afsnit ses derfor på den aktuelle udvikling i bankernes kapital- og likviditetsniveauer, da de er gode indikatorer for dels bankernes sundhedstilstand og dels bankernes evne til at understøtte realøkonomien mod de økonomiske udfordringer, der kan opstå.

Mere og bedre kapital i dag end tidligere

De danske banker har i dag et historisk højt kapitalniveau. Den totale mængde af kapital i pengeinstitutterne er således øget fra 12 pct. af de risikovægtede eksponeringer i 2007 til 25,5 pct. i 2021, jf. figur 1. Den samlede kapital i landets pengeinstitutter er dermed mere end fordoblet siden 2007 og i slutningen af 2021 var den samlede egenkapital i pengeinstitutterne 348 mia. kr., mens opgørelsen for både pengeinstitutter og realkreditinstitutter viser en samlet egenkapital på 445 mia. kr.

De høje kapitalniveauer ved udgangen af 2021 viser således, at på trods af den økonomiske usikkerhed er landets banker fortsat meget robuste og i stand til at understøtte den danske økonomi med den nødvendige kreditgivning for at understøtte samfundet mod de økonomiske udfordringer, der kan opstå.

Figur 1. Opbygning af kapital 2007-2021

Anm.: Før 2017 indgår de pengeinstitutter, som eksisterede ultimo 2017. Dvs., at bl.a. Norddea ikke er med i tallene.

Kilde: Finanstilsynet og Finans Danmarks beregninger.

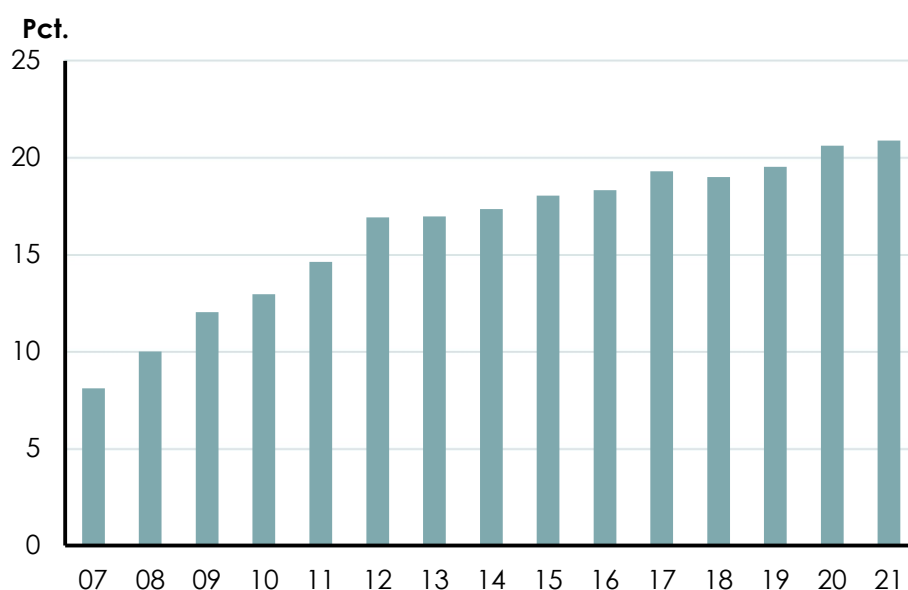

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-
v1

Et væsentligt formål med efterkrisisreguleringen af banksektoren har været at øge både mængden og kvaliteten af bankernes kapital således, at fremtidige kriser, som har potentialet til at ramme den finansielle sektor, kan håndteres uden involvering af offentlige penge. Kapital kommer i forskellige kvaliteter alt efter, hvor tabsabsorberende den er. Den egentlige kernekapital er den kapitaltype, der tager tab først, og den skærpede regulering af den finansielle sektor har netop øget mængden af den kapitaltype betragteligt. Således er mængden af egentlig kernekapital i de danske banker steget fra 8,1 pct. af de risikovægtede eksponeringer i 2007 til 20,9 pct. i 2021, jf. figur 2.

Figur 2. Opbygning af egentlig kernekapital 2007-2021

Anm.: Før 2017 indgår de pengeinstitutter, som eksisterede ultimo 2017. Dvs., at bl.a. Nordia ikke er med i tallene.

Kilde: Finanstilsynet og Finans Danmarks beregninger.

Stigningen på knap 13 procentpoint i bankernes egentlige kernekapital over de seneste 14 år er overvejende et resultat af introduktionen af forskellige kapitalbuffer. Minimumskravet til, hvor meget kapital en bank skal holde, før den lukkes, er stadig 8 pct. af de risikovægtede eksponeringer (søjle I-kravet), hvortil kommer kapital til dækning af de institutspecifikke risici, som ikke er indeholdt i søjle I-kravet (søjle II-kravet). Ud over søjle I- og søjle II-kravet skal de danske banker i dag opfylde tre kapitalbufferkrav, som er (i) kapitalbevaringsbuffer (2,5 pct.), (ii) kontracyklisk buffer (0-2,5 pct.) og (iii) SIFI-buffer (1-3 pct.) Bufferkravene skal opfyldes med egentlig kernekapital.

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-v1

Bankerne er væsentligt stærkere i dag med højere modstandskraft over for økonomiske kriser

Det forrige afsnit viste, at bankernes modstandskraft over for de uventede tab, som følger af kriser i økonomien, er øget væsentligt blandt andet som følge af, at mængden af kapital er øget betydeligt efter den finansielle krise i 2008. På mange områder medførte krisen en betydelig og nødvendig stramning af de regulatoriske krav til den finansielle sektor. Det har medført, at bankerne er betydeligt bedre rustet til at stå imod samfundsøkonomiske udfordringer og dermed understøtte virksomhederne og husholdningerne med den nødvendige kreditgivning.

De økonomiske resultater for bankerne vil dog altid blive påvirket af, hvordan de generelle økonomiske konjunkturer er i det omkringliggende samfund. Bankernes resultater er som sådan et spejl af den økonomiske aktivitet i samfundet, og derfor er det helt centralt, at bankerne har de nødvendige økonomiske stødpuder til at stå igennem økonomiske kriser og konjunkturedgange.

En anden vigtig stødpude for bankerne er likviditetsberedskabet, hvor udviklingen belyses i nedenstående afsnit.

Betydeligt indlånsoverskud

I dag overstiger de danske bankers indlån væsentligt udlånet. Det har været tilfældet de seneste ni år, og udviklingen kan illustreres ved at se på det såkaldte indlånsoverskud, der udtrykker, i hvor høj grad bankernes udlån og andre aktiviteter kan finansieres ved det indlån, banken har modtaget, jf. figur 3, der viser indlånsoverskuddet opdelt på de tre bankstørrelsesgrupper. Er indlånsoverskuddet positivt, har banken en større samlet mængde indlån end bankens samlede udlån og andre aktiviteter. Er indlånsoverskuddet derimod negativt, vil banken skulle hente yderligere finansiering, f.eks. fra udstedelse af obligationer samt fra lån fra andre banker (det såkaldte interbankmarked) og centralbanker.

Pengeinstitutternes indlånsoverskud eksklusive de såkaldte repo'er¹ var således 620 mia. kr. ultimo 2021. I forhold til året før var det et fald på ca. 5 pct., og faldet i indlånsoverskuddet i 2021 skyldes, at udlånet pga. fremgangen i konjunkturerne voksede med 48 mia. kr., eller 3,7 pct., mens indlånet voksede med 12 mia. kr., svarende til 0,6 pct.

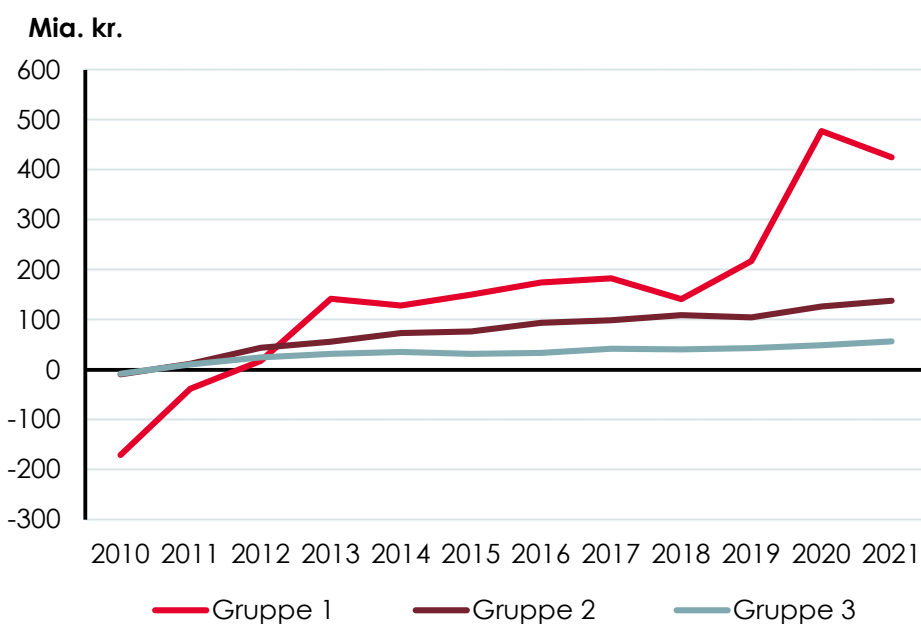
¹ En repo er en aftale mellem to parter, hvor den ene part sælger fx en obligation til den anden og samtidig aftaler at købe obligationen tilbage (repurchase eller repo) på et bestemt fremtidigt tidspunkt. Repoforretninger vil derfor midlertidigt påvirke ind- og udlån, hvorfor der ser bort fra disse her, da fokus er på det strukturelle billede.

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-
v1

Figur 3. Udvikling i indlånsoverskuddet opdelt på grupper, 2010-2021

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-
v1

Note: Indlånsoverskud opgøres i figuren korrigeret for repoer. Der korrigeres for repoer, da repomarkedet i de senere år har fået en større betydning, og indlånsoverskuddet bør afspejle bevægelserne i almindelige indlån og udlån til privatkunder og erhvervs kunder. Udlånet korrigeres endvidere for nedskrivninger, idet institutternes nedskrivninger i princippet kan give anledning til et fuldt likviditetstræk.

Kilde: Finanstilsynet

Bankerne har et stærkt likviditetsberedskab

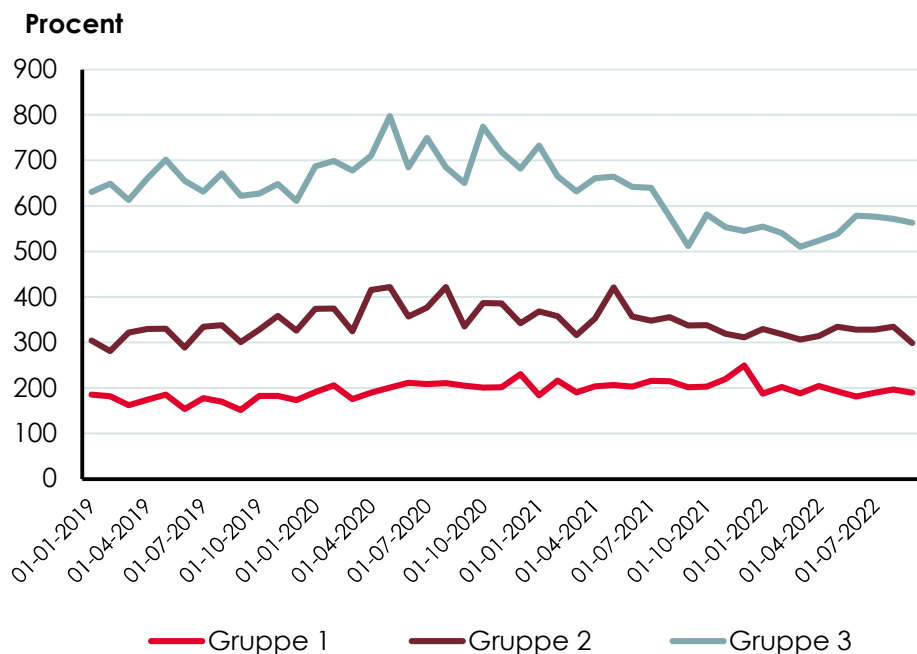
Bankernes likviditetsberedskab, opgjort ved det såkaldte LCR-krav, viste også en betydelig stabilitet og dermed modstandskraft, jf. figur 4.

LCR-kravet medfører, at bankerne kontinuerligt skal opretholde en tilstrækkelig stor beholdning af højlikvide aktiver (kontanter, statsobligationer og hovedparten af realkreditobligationer) til at dække mulige ubalancer mellem institutternes ind- og udgående pengestrømme under et 30-dages intensivt likviditetsstress. Kravet sikrer derfor, at bankerne har likviditet nok til mindst at modstå 30 dages intensiv stress på de finansielle markeder.

De danske banker havde således et godt udgangspunkt for den markedsuro, der er observeret i 2022 og det stærke likviditetsberedskab gjorde, at LCR-kravet gennem hele perioden har været overholdt med en væsentlig margin for alle danske banker, jf. figur 4.

Figur 4. Udvikling i LCR-kravet opdelt på grupper, jan. 2019-august 2022

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-v1

Kilde: Finanstilsynet

Den aktuelle kapital- og indtjeningssituation (SIFI-koncerner)

I dette afsnit ses på den helt aktuelle situation i sektoren. Vi baserer os primært på oplysninger i de netop offentliggjorte regnskaber for 1.- 3. kvartal 2022 for SIFI-koncernerne². Det betyder, at der i dette afsnit er fokus på de største bank- og realkreditkoncerner, som dog udgør langt hovedparten af den samlede bank- og realkreditsektor volumenmæssigt. Hidtil har analysen alene fokuseret på pengeinstitutterne samlet set, og man skal derfor være opmærksom på, at bl.a. tallene for kapital i dette afsnit ikke umiddelbart kan sammenlignes med tallene, der er præsenteret ovenfor.

Status på regnskaber for 1.- 3. kvartal 2022

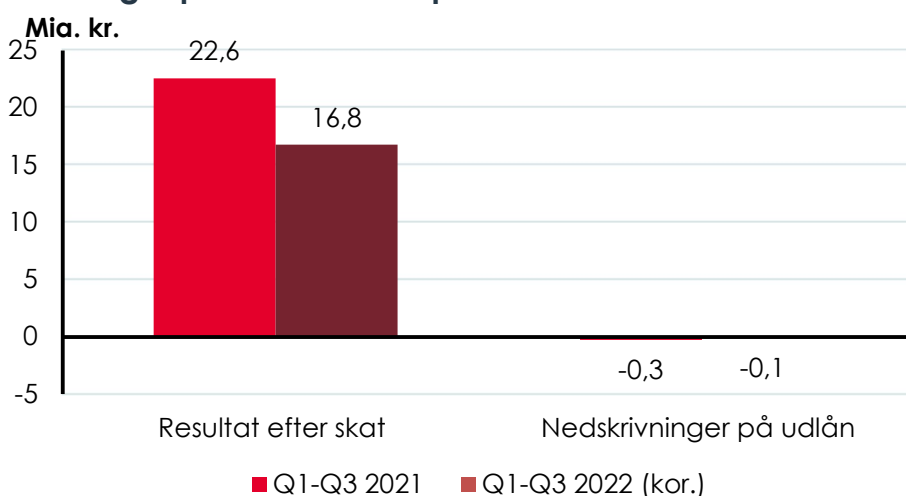
Energikrisen og prognoserne om en svagere dansk økonomi betyder, at bank- og realkreditsektoren på et tidspunkt kan stå over for større tab på deres udlån. Nedskrivninger på udlån påvirker bank- og realkreditinstitutters driftsresultat negativt. Samtidig skal der i dag foretages nedskrivninger på udlån på et langt tidligere tidspunkt, end hvad der f.eks. var gældende i finanskrisearene. Nye regler for nedskrivninger på udlån trådte i kraft i 2018.

²Danske Bank, Nykredit, Nordea Kredit, Jyske Bank, Sydbank, Spar Nord, DLR Kredit og Arbejdernes Landsbank.

Regnskaberne for SIFI-koncernerne i 1.-3. kvartal 2022 viser et samlet overskud efter skat på ca. 16,8 mia. kr. mod ca. 22,6 mia. kr. i samme periode sidste år, når der korrigeres for den ekstraordinære omkostning i Danske Bank på 14 mia. kr. vedrørende hvidvask sagen. Den primære årsag til det lavere overskud er de hastigt stigende renter i 2022, som har betydet markant færre indtægter på kursreguleringer i koncernernes obligationsbeholdninger. Nedskrivninger på udlån er fortsat på et meget lavt niveau – der er faktisk tale om tilbageførsler – og påvirker således ikke resultatet nævneværdigt, jf. figur 5.

Figur 5. Overskuddet faldt markant i 3. kvartal 2022 – nedskrivninger på udlån fortsat på lavt niveau

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-v1

Anm.: Resultat efter skat er korrigeret for den ekstraordinære omkostning i Danske Bank på 14 mia. kr. relateret til hvidvask sagen uden hensyn til en eventuel skatteeffekt. Nedskrivninger på udlån er opgjort som i den obligatoriske resultatopgørelse.

Kilde: SIFI-koncerners regnskaber 3. kvartal 2022 og Finans Danmarks beregninger.

De seneste regnskaber for SIFI-koncernerne viser således, at der fortsat er tilbageførsler af nedskrivninger på udlån. Tilbageførslerne udgjorde 90 mio. kr. i de første tre kvartaler i 2022 mod 280 mio. kr. i samme periode sidste år. Det kan forekomme ulogisk, at nedskrivninger på udlån tilbageføres midt i en energikrise og med udsigt til et tilbageslag i dansk økonomi. Her er det dog vigtigt at have i mente, at bank- og realkreditsektoren allerede har foretaget nedskrivninger og store hensættelser til fremtidige tab på udlån via 'ledelsesmæssige skøn' for ca. 45 mia. kr.

Bank – og realkreditinstitutterne har pligt til at indregne nedskrivninger baseret på ledelsesmæssige skøn, hvis det vurderes, at modellerne til at beregne nedskrivninger ikke tager tilstrækkeligt hensyn til forventede tab. Da coronaepidemien ramte, og Danmark lukkede ned første gang den 11. marts 2020 afsatte bank- og realkreditsektoren f.eks. et større milliardbeløb som et ledelsesmæssigt skøn til at dække forventede tab på udlån.

Boks 1: Ledelsesmæssige skøn for nedskrivninger på udlån

Institutterne skal supplere deres modelbaserede nedskrivninger med nedskrivninger relateret til porteføljemæssige vurderinger og ledelsesmæssige skøn, når der er forhold, som institutternes modeller og øvrige metoder ikke tager højde for. Indregning af nedskrivninger baseret på ledelsesmæssige skøn vil f.eks. være relevant, hvor ledelsens forventninger til den fremtidige udvikling endnu ikke eller kun delvist er reflekteret i instituttets modeller og øvrige metoder.

Nedskrivninger relateret til ledelsesmæssige skøn over coronakrisens indvirkning blev udgiftsført i sektorens regnskaber for 1. kvartal 2020, som gav sektoren et stærkt faldende overskud i 2020. Danske virksomheder og husholdninger klarede sig dog generelt set godt igennem krisen bl.a. understøttet af statens omfangsrige hjælpepakker. Samtidig bevilgede bankerne coronalån og tilsagn om lån for mere end 100 mia. kr. til virksomhederne. Coronakrisen har dog ikke påført sektoren nævneværdige tab.

I SIFI-koncernernes regnskaber for 3. kvartal 2022 beskriver flere, at hovedparten af de indregnede nedskrivninger baseret på ledelsesmæssige skøn nu vedrører den makroøkonomiske usikkerhed, der er opstået i forbindelse med energikrisen og den høje inflation. Nedskrivninger relateret til ledelsesmæssige skøn beløber sig aktuelt til over 13 mia. kr.

Med de indregnede nedskrivninger, herunder nedskrivninger relateret til ledelsesmæssige skøn og sandsynlighedsvægtede makroøkonomiske scenarier har sektoren indregnet de forventede tab på udlån, herunder de forventede kredittab som følge af energi- og inflationskrisen.

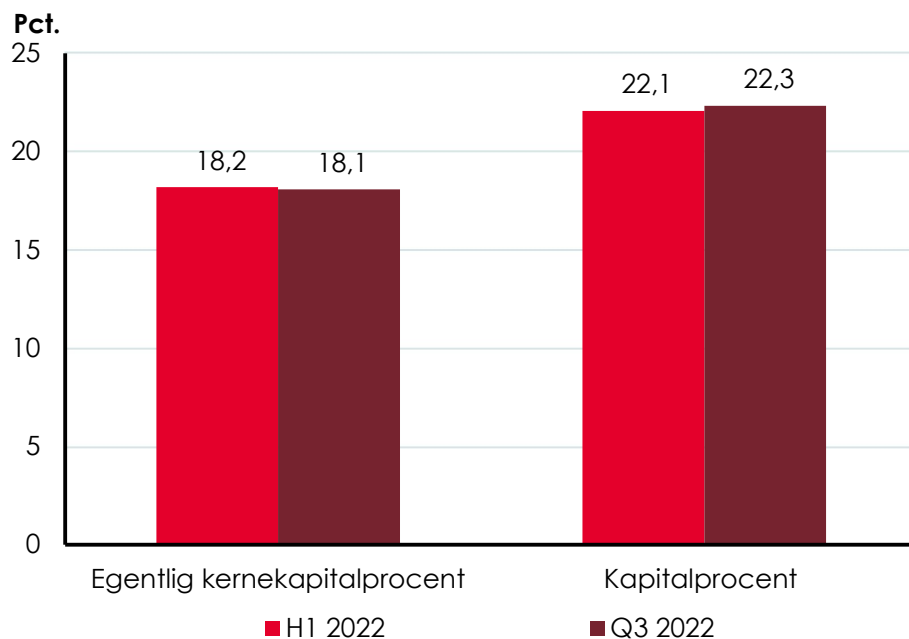
Endelig er kapitalpositionen i den danske bank- og realkreditsektor fortsat meget solid. Ved udgangen af 3. kvartal er kapitalprocenten steget lidt til 22,3 pct. mod 22,1 pct. ved udgangen af 2. kvartal 2022. Den egentlige kernekapitalprocent beholder stort set niveauet på 18,1 pct. ved udgangen af 3. kvartal, jf. figur 6.

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-
v1

Figur 6. Kapitalprocenterne er fortsat på et højt niveau

Notat

Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-v1

Kilde: SIFI-koncerners regnskaber 3. kvartal 2022 og Finans Danmarks beregninger.

Den danske bank- og realkreditsektor står således godt rustet, når vi ser ind i et muligt tilbageslag i dansk økonomi. Det betyder, at sektoren kan hjælpe kunder med et sundt økonomisk udgangspunkt igennem krisen. Et andet spørgsmål er, hvor godt rustet sektoren er til at absorbere faktiske tab på udlån.

Hvor stort et tab kan bankerne absorbere i en treårig lavkonjunktur?

Første bolværk mod tab i bank- og realkreditsektoren er en grundlæggende stærk basisindtjening. Selv i krisetider vil der være en betydelig basisindtjening. Nedskrivninger på udlån påvirker driftsresultatet negativt. Er driftsresultatet ikke tilstrækkeligt stort til at dække nedskrivningerne på udlån, så bruges af den kapital, som sektoren har opbygget. Herudover har institutterne allerede nedskrevet og hensat midler til fremtidige eventuelle tab i de tilfælde, hvor kunderne vurderes at kunne komme i udfordringer.

Kapitalsituationen er solid i den danske bank- og realkreditsektor som nævnt ovenfor. For at illustrere, hvor stor en tabs- og bufferkapacitet de største danske banker og realkreditinstitutter kan have i en treårig lavkonjunktur er nedenfor foretaget en nærmere beregning.

Beregningen tager udgangspunkt i, at den forventede *basisindtjening*³ i de tre år skønnes at udgøre omkring 95 mia. kr. Hertil kommer de allerede gennemførte akkumulerede *hensættelser og nedskrivninger* på ca. 45 mia. kr., jf. figur 7.

Hertil opgøres *kapitaloverdækningen*. Myndighederne stiller krav til, hvor meget kapital den enkelte bank eller realkreditinstitut skal have (kapitalkrav). De danske banker og realkreditinstitutter har langt mere kapital, end myndighedernes kapitalkrav – der er med andre ord en betydelig kapitaloverdækning på 115 mia. kr.

Vi tager udgangspunkt i kapitaloverdækning på egenkapitalen, som aktionærerne har indskudt (egentlig kernekapital). Det skyldes, at 1 kroners tab på udlån tilsvarende dækkes af 1 krone i egenkapitalen⁴.

I myndighedernes kapitalkrav indgår nogle *kapitalbuffer*, som er blevet implementeret med det formål at kunne bruges i krisesituationer. Det drejer sig om kapitalbevaringsbufferen (2,5 pct.), den kontracykliske kapitalbuffer (under indfasning fra nuværende 1 pct. til 2,5 pct.) og en individuel SIFI-kapitalbuffer (fra 1 pct. til 3 pct.). Hvis en bank eller et realkreditinstitut bruger af disse kapitalbuffer, kan myndighederne stille krav om, at der f.eks. ikke udbetales udbytte til aktionærer, at der skal laves en plan for at skaffe mere kapital mv. Men ellers fortsætter den normale drift af banken eller realkreditinstituttet. I kapitalbufferne ligger der således en yderligere tabskapacitet, hvis det skulle blive nødvendigt. Samlet set udgør disse buffer ca. 100 mia. kr.

Vores beregning viser, at de største danske SIFI-koncerner i løbet af en treårig lavkonjunktur kan absorbere tab på udlån for anslået 355 mia. kroner uden at komme i konflikt med det såkaldte solvenskrav på 8 pct. af de risikovægtede eksponeringer, jf. figur 7.

Skulle der opstå yderligere tab vil det medføre en krisehåndtering af det enkelte kreditinstitut, og i den forbindelse er der yderligere opbyggede buffer i form af solvenskravet på ca. 145 mia. kr. samt de særlige NEP-gældsinstrumenter på omkring 200 mia. kr. Alt i alt er der derfor rundt regnet 700 mia. kr. i de største banker og realkreditinstitutter til at beskytte indskyderne mod tab.

Notat

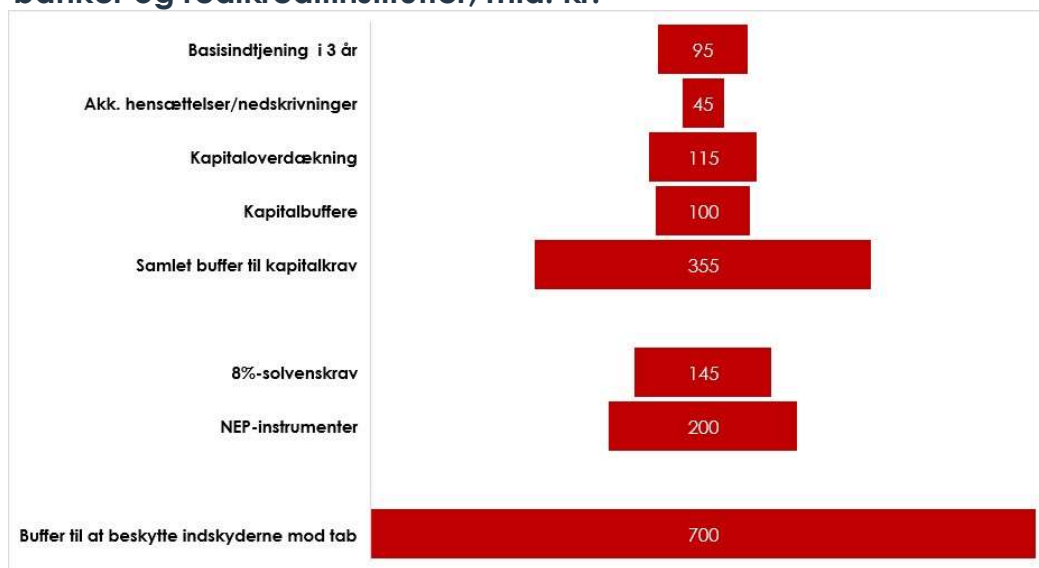
Dok. nr. FIDA-1344658213-688379-
v1

³ Er baseret på de historiske opgørelser af basisindtjeningen i perioden 2014-2021 fra Finanstilsynet.

⁴ Sektoren har i begrænset omfang lånt andre typer af kapital fra investorer, som ikke altid er lige så tabsdækkende, dvs. 1 kroners tab på udlån kan koste mere end 1 kroners kapital.

Figur 7. Tabs- og bufferkapacitet i treårig lavkonjunktur for de største banker og realkreditinstitutter, mia. kr.

Notat

Dok.nr. FIDA-1344658213-688379-
v1

Kilde: Finanstilsynet, SIFI-koncerners regnskaber 3. kvartal 2022 og Finans Danmarks beregninger.

